

historisch
genootschap
wormer

torenklanken

nieuwsbrief 20 • november 2010

Welkom door Trees Korver

Je hebt het of je hebt het niet! Het nieuwsgierig zijn naar alles om je heen. Ik ben ermee behept en ik zie het ook als een voordeel. Want, daardoor hoor ik veel interessante verhalen van mensen om mij heen. Tijdens de reünie van de Mariastraat in het Verenigingsgebouw zag ik zo veel mensen die ik graag eens zou willen aanhoren. Ik kom er niet aan toe, gebrek aan tijd en alle andere dagelijkse beslommingen die ook mijn aandacht vragen. Mijn tweede doopnaam is Agatha, vernoemd naar mijn peettante Agie Graas. Die naam past dus precies bij mij want ik ben razend nieuwsgierig naar ons Jaarboek. Geen glimp heb ik ervan mogen zien, gelukkig jullie ook niet! Zaterdag 13 november tijdens onze genootschapsdag kunt u het boek ophalen tussen 10.00 en 16.00 uur. Allemaal komen, want er is niets lekkerder dan uw nieuwsgierigheid bevredigen. ■

Jan Gravendijk, geboren op 8 januari 1847 te Edam, was mandenmaker en telegrambesteller. Hij is uitgeschreven te Edam op 2 juli 1924, en bij zijn dochter Antje Gravendijk - die was getrouwd met Cornelis van Maanen - in Wormer aan de verlengde Zandweg 170 komen wonen. De foto is gemaakt rond 1930, op de achtergrond is de Knollendammerstraat zichtbaar. Foto uit de collectie van de familie Van Maanen.

Van het bestuur door Jan Blokker

Langzaamaan naderen wij het moment waarop onze vereniging vijf jaar bestaat. Op 14 december 2005 vond in de raadszaal van ons gemeentehuis de oprichting plaats van het Historisch Genootschap Wormer. Straks, op zaterdag 13 november, Genootschapsdag, kunt u dan ook in deStOOMHAL getuige zijn van de uitgifte van ons vijfde jaarboek. Vanwege het lustrum ook flink dikker en alleen daarom al een boek, dat u beslist niet mag missen!

KLEINE EXPOSITIE IN DE STOOMHAL

Omdat het ledental almaar stijgt – we hebben nu zo'n kleine 600 leden – heeft het bestuur besloten om in overleg met de Stichting Hollandia voor een hele dag deStOOMHAL af te huren, zodat veel meer leden dan anders in de gelegenheid zullen zijn om hun exemplaar van het jaarboek 2010 te komen afhalen.

We maken van de gelegenheid gebruik om een kleine expositie te houden, over het jaarboek én over de catalogi van de gehouden exposities op Monumentendag van de laatste drie jaar. In elke catalogus is telkens de gehele expositie afgedrukt. U neemt als het ware de tentoonstelling mee naar huis, om hem daar nog eens rustig op uw gemak te bekijken. We hebben het hier dus over het *Winkeltjesboek*, het boekje met de monumenten van 2009, en het boekje met *Mensen in Wormer* van dit jaar 2010. De boekjes zijn ook op de Genootschapsdag in deStOOMHAL te koop.

GRATIS JAARBOEK VOOR LEDEN

Iedereen die vóór 13 november lid is krijgt het *Jaarboek 2010* gratis. Degenen die het boek in deStOOMHAL komen afhalen, kunnen er direct van genieten. De anderen moeten even geduld hebben, maar het boek wordt in ieder geval thuisbezorgd, al kan dat even duren. Na 13 november is het jaarboek eventueel nog los te koop bij boekhandel Pasman Boek & Hobby in Wormerveer voor € 22,50. Wie zich op de Genootschapsdag in deStOOMHAL op de valreep nog aanmeldt als lid voor 2011, krijgt € 5 korting op de prijs van het jaarboek, en kan het tegen contante betaling van € 17,50 meenemen, zolang de voorraad strekt.

KOM KIJKEN

Degenen, die op de Monumentendagen in september in deStOOMHAL zijn geweest, hebben de sfeer daar geproefd en zullen zeker van de gelegenheid gebruikmaken en weer terugkomen, zeker als daar zo'n schitterend jaarboek op hen ligt te wachten.

Maar u mag natuurlijk uw familie, burens en vrienden ook aansporen eens bij ons te komen kijken. Het wordt zeker weer héél gezellig! ■

Schenkeningen door Trees Korver

- Uit de erfenis van Antoon de Vries een bananendoos vol met spullen.
- Verhaal over de oorlog van Bram Kemp met twee tekeningen.
- Van Jan Bolleman een aantal foto's gescand van boekjes en kranten.
- Diverse foto's van Wormer geschonken door Carla Vens
- Een beker met daarop molen de Koker en 50 jr. Kleij Mode van de heer Kees Koolman
- Jan Rem gaf ons twee filmbanden met opnamen van de Zaanbocht en de nieuwbouw in Wormer 1979. Ook een exemplaar van Gemeenteberichten Ned. Hervormde Kerk van mei 1940.
- Van mevrouw Rie van Maanen-Leeuwerink kregen wij een zeer oude foto met onbekende mensen uit Wormer daarop. Op de achterkant staat een stempel van H.v.Assema, Dorpsstraat 5a, Wormer N.H. (zie foto).
- Van Corry Schavemaker-Conijn een aantal Van Gelder spullen en een jubileumbord van St. Barbara.

Geschonken spullen zullen wij goed bewaren, beheren en eventueel gebruiken. Hartelijk dank voor uw giften. ■

De kapsalon van mijn vader (deel 2) door Kees Schoone

Als jongetje van een jaar of tien, elf, in de jaren dertig, zat Kees graag in een hoekje van zijn vaders kapperszaak om de verhalen aan te horen. Niet alles was geschikt voor zijn oortjes. Maar als Kees zich maar rustig hield, vergaten ze wel dat hij er ook nog bijzat. Hij kan er eindeloos over vertellen. De op 4 juni 1925 geboren Wormernee woont momenteel met zijn vrouw in het Friese Dokkum.

Mijn vader Henk werkte alleen, maar zoals eerder gezegd, bepaalde dagen waren extra druk. En zo had hij, wat ik me herinner, in elk geval op zaterdagmiddag en -avond hulp van Gerrit Kippersluis. Gerrit was door die beroerde vooroorlogse jaren straatmuzikant geworden. Hij had hiervoor een vaste vergunning gekregen. En zo ging hij elke dag met de accordeon volgens een vaste route langs de huizen. Soms was er niemand thuis, en dan gebeurde het wel dat er een schoteltje bij de achterdeur stond met een paar centen erop. Meestal gaven de mensen twee centen.

Gerrit was van geboorte een Amsterdammer en daar ook kappersbediende geweest en dat kwam zodoende goed van pas. Als je geknipt was, werd er brillant in je haar gesmeerd. Gerrit had de eigenaardige gewoonte, om de rest wat nog aan zijn handen kleefde, in zijn eigen haar te strijken. Zo kon hij dan weer verder werken, zonder eerst de handen te wassen, want dat kostte maar tijd. Meerdere jaren heeft Gerrit mijn vader zo op drukke uren geholpen.

KEET

Het gezin Schoone kwam natuurlijk ook financieel in betere doen. Klaas Schoone belegde geld in onroerend goed. Dat klinkt heel duur, maar dat betekende dat hij bijvoorbeeld op veilingen huizen kocht en die later weer verkocht. De directeur was in die tijd Pieter Keet en later zijn zoon Cornelis Keet, in het dorp beter bekend als 'Keesie Keet'. Keesie ging elke morgen eerst naar de katholieke kerk. Zo om half tien verscheen hij in de fabriek. Nu had de heer Keet in hoge mate last van ochtendziekte. En zoals bekend, hebben deze mensen maar een kleine aanleiding nodig om in woede los te barsten. Zo is het zelfs een enkele maal gebeurd dat hij mensen ontsloeg. Die spoedden zich dan naar mijn grootvader Klaas en die nam ze gelijk weer aan. Verder werd er dan niet meer over gesproken. Bij 'Van Gelder' werd eigenlijk nooit iemand ontslagen. Je moest het wel heel erg bont gemaakt hebben, wilde je de laan uitgestuurd worden. Pensioen bestond vrijwel niet en van WAO of AOW had nog nooit iemand gehoord. Voor die mensen, die eigenlijk niet goed meer konden meekomen, was er in die grote fabriek nog wel wat licht werk

*Cornelis (Keesie) reed iedere dag met zijn elektrische auto naar de katholieke kerk.
Foto: Waterlands Archief WAT 002001372.*

te vinden. Zo was er iemand, die wat men toen noemde 'versteende' en daardoor ook weinig 'lucht' had. Als het mooi weer was mocht hij boodschappen doen voor mijn grootmoeder en ook wat werken in de tuin. Zo ging dat toen.

GEDOOPT

In bepaalde gevallen kon men - als goed bekendstaande arbeiders bij de directie van de fabriek - geld lenen om een huis te kopen tegen een gunstige rente. Anton Kramer liet een huis bouwen aan het Oosteinde. Toen de heer Keet hiervan hoorde liet hij Kramer bij zich komen. Hij was zichtbaar ontstemd, omdat Kramer >

een huis liet bouwen zonder dat hij ervan wist. Het ging tenslotte om veel geld. Goed bedoeld paternalisme. De heer en mevrouw Keet waren goede mensen, die velen met raad en daad (financieel) geholpen hebben. Wel vaak katholieken, maar zeker niet alleen katholieken. In de vooroorlogse crisisjaren was de nood vaak nijpender en kinderbijslag bestond niet. De pastoor zal de heer Keet af en toe wel wat ingefluisterd hebben. De eerstgeborene van een niet kerkelijk gezin, een jongetje van 3 jaar, lag op sterven. Dit gezin, was bij de familie Keet heel goed bekend. Mevrouw Keet hoorde hiervan en ging er direct heen, om het gezin bij te staan. Zij wist dat dit kind niet gedoopt was. Vanuit haar eigen innige geloofsovertuiging bezwoer ze de ouders het kind te laten dopen. Alleen dan zal het behouden worden! Maar de moeder zei "nee" en vervolgde; "als er ergens een plaats is voor gedoopte kinderen, dan zal er ook plaats zijn voor mijn kind." Mevrouw Keet kwam die dag nog tweemaal terug. En als het kind toch gedoopt mocht worden, zou ze direct komen. Zo bleef die nacht de villa deels verlicht om een eventuele boodschap te ontvangen, die niet kwam. Ook de chauffeur van de familie Keet moest die nacht beschikbaar blijven. ■

Het logo van papierfabriek Van Gelder Zonen komt uit een boekje getiteld Hoe het bosch papier wordt. Het gaat over de geschiedenis van de papierfabrieken. Het boekje is geschonken door Kees Schoone.

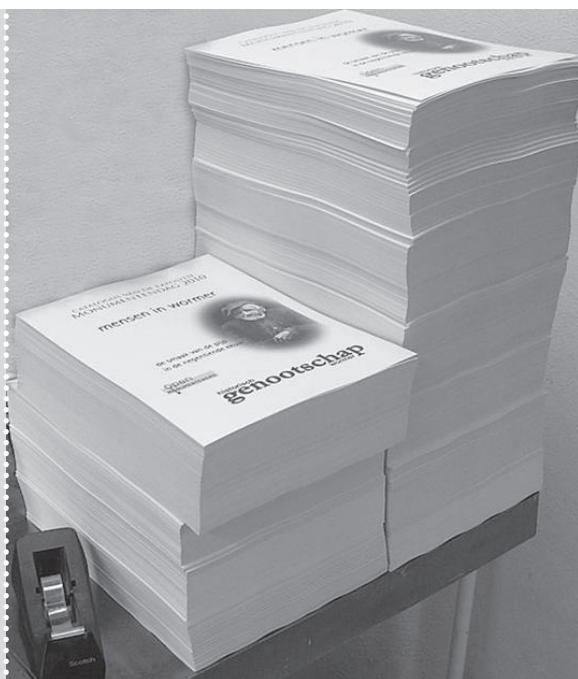
Monumentendagen een succes door Trees Korver

Wat een drukte in deSTOOMHAL aan het Pakhuisplein in Wormer. Lag het aan het mooie weer of kwam het doordat iedereen deze hal wel eens van binnen wilde bekijken? Natuurlijk weten wij allemaal dat Jan Blokker een prachtige foto-expositie kan organiseren, dat trekt altijd veel publiek aan. Inmiddels is zijn faam hier in en rondom het dorp Wormer wel bekend. Want wat een prachtige foto's waren er weer te bewonderen op onze publicatieborden. Mensen in Wormer bezig met hun werkzaamheden, of in hun dagelijkse omgeving die vroeger op de plaat zijn vastgelegd.

Als receptioniste had ik het loeidruk met de verkoop van de catalogus *Mensen in Wormer*. Toch kon ik even tijd vrijmaken om af en toe de enorme zaal in te kijken. Het viel mij op dat er op een gegeven moment veel leden van de familie Mak aanwezig waren. Eigenlijk tegelijkertijd stroomden de Rozemeijers binnen. Het was een ware reünie van Wormerse familieleden die nodig moesten bijpraten! Zelfs Jan Rozemeijer kwam samen met zijn vrouw vanuit Eindhoven onze tentoonstelling bezoeken.

De mooie catalogus die Jan Blokker heeft gemaakt van deze foto-expositie is te koop bij Pasman Boek & Hobby te Wormerveer. Ook zijn de vorige uitgaven zoals het *Winkeltjesboek* en de catalogus *Monumenten in Wormer* daar nog te koop. ■

De catalogus Mensen in Wormer met daarin alle afbeeldingen met bijschrift die ook te bewonderen waren op onze foto-expositie. Nog te koop bij Pasman Boek & Hobby te Wormerveer. Foto: Jan Blokker.

Wandeling langs het Zandpad rond 1940 (deel 2)

door Dirk Kuijper en Bram Kemp

Bij een bezoek aan Bram Kemp zaten we zo onze herinneringen op te halen over de nering op de Zandweg, vroeger steevast het Zandpad genoemd, rond 1940. En dat was nogal wat, hieronder onze samenvatting.

SCHEUTJE TOE

Slager Kooiman had zijn bedrijf op nummer 108, later opgevolgd door F(rans) Stefens. Dat was ongeveer waar nu de doorbraak is naar de Florastraat. Daarnaast op nummer 110 woonde de melkboer J(aap) Rep. Hij betrok zijn melk lopend achter zijn speciale melkkar bij de melkfabriek CMC in Wormerveer, wat hij dikwijls uitventte met zijn vrouw (Geert). "Melkboer één kan melk graag?" Want over liters werd nooit gesproken. Het woord 'kan' komt natuurlijk van de maatkan, waarmee melkboeren hun melk uitventte. Een goede melkboer gaf dan twee kannen in de pan van de klant en een klein scheutje toe, want een kan (liter) melk, was de kan exact vol. U raadt het al, geen scheutje toe was winst voor de melkboer, want na

*De radio- en fietsenwinkel van Arie Leeuwerink in de Knollendammerstraat 22 omstreeks 1925.
Foto uit de collectie van de familie Van Maanen.*

De advertenties komen uit de programma-boekjes van Wormers Chr. A Capella Koor Laus Deo, van 1929 t/m 1948.

ATTENTIE

BESTEL voor de St. NICOLAAS

Uw Rollade of Stukjes bij

P. KOOIMAN,

Zandweg 108

- Wormer

Gedurende het concours
KOEK en CHOCOLADE

3 ons vruchtenschiifjes 25

- Half pond toffees 25

3 ons ijsbonbons 25 cent

K. LANDSMAN

Standplaats concoursterrein

Het geschikste en best gesorteerde adres voor

MANUFACTUREN

is bij

K. OFMAN - ZANDWEG 142

Specialiteit in Kousen en Sokken

Brei- en Haakwol.

— Beleefd aanbevelend.

P. VELS - Zandweg 146

Het beste adres voor

Kruidenierswaren en Comestibles

Boter, kaas, eieren en mach. gesn. vleeschwaren

Koek- en biskwie-soorten

het scheppen uit de melkbus, was de kan natuurlijk nooit 100% vol. Verder westwaarts had één van de gebroeders Kenter zijn boerenbedrijf. Achter het huis stond een hooiberg. Kenter had het land ten oosten van de Knollendammerstraat.

Dit is de koude bakkerij en gedeelte grutterswinkel op de Nieuweweg 67 van Ben Daenen, broer van Bab Daenen. Hij had deze zaak van juli 1929 tot 1931. Foto: Elly Rozemeijer-Daenen, dochter van Bab Daenen.

KOUWE BAKKER

De eerste 'kouwe bakker' trof men op 126 aan, namelijk bakker J(an) Ofman, ventend voor de Coöperatie. Verder lopend werd op nummer 136 koek en banket verkocht door de banketbakker K. Landsman. Na de oorlog werd deze zaak betrokken door de brood en banket bakker J(o) Ramaer. De manufacturen handel van de familie K. Ofman was gevestigd op nummer 142. Later werd de weg overgestoken en werd het bedrijf voortgezet op de hoek van de Nieuweweg 1. Op de hoek Knollendammerstraat - Zandweg bedreef P(iet) Vels een kruidenierszaak, voorheen een café. Daar tegenover op de andere hoek had de familie Leeuwerink een radio en fietsenzaak. Na de oorlog kwam daar ook nog verlichting bij, geleid door zwager K. de Vries. De werkplaats van Kramer trof men op 164 aan. De tweede 'kouwe bakker' bakker Koene woonde op 172. Voor wie hij ventte weet ik niet.

WARME BAKKER

Op 180 woonde een 'warme bakker' van Velzen. Hij bakte zijn brood bij bakker Kaskes en ventte het voor eigen rekening uit in Wormer. Dochter Gu thans 85 jaar, heeft 15 jaar de bakkersmand voor op de fiets gehad.

Op het begin van de verlengde Zandweg, dus voorbij het verlengde Over-Zandpad had de vader van de kruidenier Piet Vels een eierenhandel op nummer 93. Na de verkoop van zijn winkel door zoon Piet nog enige jaren voortgezet. Op nummer 99 was de smederij van Ammeraal gevestigd. De latere werkplaats stond op het eind van de Knollendammerstraat, waar later de firma Floris zich vestigde en wat nu de Poort van Wormer moet worden. Tegenover Ammeraal was het loodgieterbedrijf van J(aap)van het Kaar gevestigd aan de Zandweg 190. Hier werd in 1948 het loodgieterbedrijf van Meijns gesticht. Nu doen ze wel iets meer, namelijk verwarming, dakwerk enzovoorts. Zij zijn nu gevestigd iets achter het huis waar ze begonnen zijn, namelijk op de Eenhoornweg, lopend evenwijdig aan de Zandweg aan de noordkant.

Correctie: In Torenklanken 19 op bladzijde; 9 staat in deel I van de wandeling langs het Zandpad 1940 genoemd Dirk Schoute. Dat moet natuurlijk zijn Jacob Schoute! ■

13 november 2010: Genootschapsdag! door Frank Tjeertes

Geen avond maar een hele dag. Onze vereniging is de afgelopen vijf jaar zo gegroeid dat onze jaarlijkse avond te kort werd en de locaties te klein om alle belangstellenden een plaats te geven en op een goede manier de jaarboeken uit te reiken. Waren het er in 2006 nog 300 boeken, nu zijn het er bijna het dubbele! Een heus logistiek probleem dus.

EEN HÉLE DAG

Het bestuur heeft daarom besloten om dit jaar een hele Genootschapsdag te organiseren. Op zaterdag 13 november a.s. kunt u van 10.00 tot 16.00 uur terecht in de prachtige STOOMHAL van Pakhuis Hollandia aan het Pakhuisplein 44. Dat is aan de achterkant van de fabrieken aan de Veerdijk.

DIT IS UW KANS

De hele dag kunnen de leden bij ons terecht om hun jaarboek op te halen. Er is een kleine tentoonstelling. Daarnaast is er volop gelegenheid om met andere leden bij te praten (of op z'n Zaanse: te beurzen) onder het genot van een kop koffie of thee.

EEN ECHTE GENOOTSCHAPSBIJEENKOMST DUS

En woont u tegenwoordig buiten de Zaanstreek? Dan is dit uw kans! Kom weer eens langs in Wormer. Bekijk al die bekende plekjes en de veranderingen sinds uw vertrek uit ons dorp, om vervolgens uw boek met veel wetenswaardigheden op te halen.

Tot 13 november. U bent van harte welkom! ■

Agenda 2010

- Zaterdag 13 november 2010 van 10.00 uur tot 16.00 uur. Uitreiking van ons nieuwe Jaarboek 2010 in deSTOOMHAL van het pand Hollandia gelegen aan het Pakhuisplein 44 in Wormer. Bij de T-splitsing voor de Zaanbrug rechtdoor de Bruynvisweg volgen, na 200 meter ziet u deSTOOMHAL aan uw linkerzijde liggen. Uw jaarboek ligt voor u klaar, u!

WEET U HET NOG? Als u een vakantie boekt bij Reisburo Apollo aan de Faunastraat in Wormer dan wordt er bij een reissom van 500 euro of meer per persoon 5 euro overgeboekt naar het Historisch Genootschap Wormer. Wij zijn hier heel blij mee, u toch ook? Wel even aan uw reisadviseur doorgeven dat u lid bent.

GAAT U VERHUIZEN? Of heeft u een ander e-mailadres? Laat het ons weten! Schriftelijk: Historisch Genootschap Wormer, p/a Merckenrif 185, 1531 MP Wormer
E-mail: post@genootschapwormer.nl

Colofon

TORENKLANKEN is een kwartaaluitgave van het Historisch Genootschap Wormer
Coördinatie nieuwsbrief: Trees Korver
Een lidmaatschap kost € 15,00 per jaar.
Een extra exemplaar van Torenklanken is te verkrijgen voor € 1,00.

HISTORISCH GENOOTSCHAP WORMER

p/a Merckenrif 185, 1531 MP Wormer
Opgericht: 14 december 2005
KvK-nummer: 34242956
Rabobank: 1145.40.179
Telefoon: 075 - 642 37 98
E-mail: post@genootschapwormer.nl
Website: www.genootschapwormer.nl
<http://wormer.geschiedenisbank-nh.nl>

BESTUUR

Jan Blokker, voorzitter
Trees Korver, secretaris
Jos Blokker, penningmeester
Nico Koelemeijer, bestuurslid
Frank Tjeertes, bestuurslid

